

ЗА НОВИТЪ ДУМИ

Филолозитъ, за да прѣпорѣчатъ за „употрѣба“ изкованата отъ тѣхъ дума, служатъ си съ нагласената отъ тѣхъ граматика, съ аналогии, служатъ си даже съ своя умъ, като смѣтатъ това законъ, безъ да подозиратъ, че това сж само приспособленията къмъ основната заповѣдь, дадена отъ чувството на народа и отъ живота на самия езикъ, както въ обикновения говоръ, тъй и въ творенията на народнитъ поети.

За да свършимъ еднажъ за всѣкога съ филолозитъ, съ тѣхнитъ „политични“, „филоложки“, „развойни“ думи, съ тѣхната „поява“ и „обява“, ще покажемъ само единъ плодъ, който е родила тѣхната най-дълбока мисль. Тѣ казватъ да се пише: „живот-ѣтъ е лошъ“, а не живо-та е добъръ“ и пр. Вѣрвайте, нито единъ граматикъ нѣма да чуе никждѣ „животътъ е лошъ“, нито даже ще може самъ той да произнесе това — и пакъ твърдоглаво ще ти поддържа, че „ѣтъ“ или „ятъ“ се пишатъ (да, „пишатъ се“ само, но кой го казва?) въ именителния падежъ на думата, а „а“ или „я“ въ косвенитъ падежи. Като че ли въ „столътъ е купенъ“ и „купихъ стола“ „ѣтъ и „а“ сж поради именителния или винителния падежъ! Това не доказва ли сега, че граматичитъ не слушатъ не само чувството на народа, ами даже и резонитъ на своята граматика?

За граматичитъ и филолозитъ остава само едничка задача: да впишатъ грижливо въ списъцитъ новата дума, може да имъ се позволи и да ѝ дирятъ мѣсто — но нищо по-вече. Тѣ сж писаритъ въ министерството на езика. Ако у насъ станаха нѣкои грозни, „появи“ въ езика ни, то е само защото тѣзи писари си присвоиха началнически длѣжности, които напразно се мжчатъ да упазятъ и до днесъ.

Не, това не е работа на филолозитъ.

Нуждата, усложненията на живота създаватъ въ душата на народа или на нѣкой по-възприемчиви единици измежду него нови понятия. И следъ това се даватъ имена на новитъ понятия, станали вече народно достояние. И отъ тази превъзходна храна расте душата на народа.

Най-сигурното мѣрило за природата на единъ народъ е съкровището на неговия езикъ — и по качество и по количество. Нѣмецътъ има най-много думи за понятието „душа“ и всичко около това понятие!

Толкова, щото ние неможемъ ни едно да преведемъ приблизително. Руситъ иматъ една дума само „душа“, но тя е толкова широкъ хамбаръ, щото прибира всичко — и думата и душата. А най-интересно е това сравнение въ установенитъ вече древни езици. Римлянитъ, като войнственъ и завоевателенъ народъ, иматъ най-много имена за понятието